

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שצדדים לו

בנק אגוד לישראל בע"מ לבין בנק לאומי לישראל בע"מ

א. פתח דבר

ביום 20 בפברואר 2002 נתן הממונה על הגבלים עסקיים (להלן: "הממונה") פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), להסכם בין בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד") לבין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בדבר מתן שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד על-ידי בנק לאומי. ביום 13 בפברואר 2008 ניתן לצדדים להסדר זה פטור נוסף על ידי הממונה לתקופה של 7 שנים (להלן: "החלטת הפטור הקודמת"). עתה הגישו הצדדים בקשת פטור נוספת, עד לתום התקופה הקצובה בתוספת להסכם בין הצדדים, דהיינו עד ליום 31.12.2016.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים וקיבלתי את עמדת בנק ישראל, שוכנעתי כי בכפוף לקיום התנאים המפורטים בהמשך, הכבילות שבהסדר אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשווקים כאמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק, בכפוף לתנאים המפורטים בהמשך ומהנימוקים שיפורטו להלן.

ב. הצדדים

בנק לאומי הוא חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. בנק לאומי הוא תאגיד בנקאי המחזיק ברישיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981 (להלן: "חוק הבנקאות"), והוא אחד משני הבנקים הגדולים בישראל.

בנק אגוד הוא חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. בנק אגוד הוא תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק על פי חוק הבנקאות, והוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל. עד לשנת 1993 היה בנק אגוד בבעלות המדינה וקבוצת בנק לאומי.

ג. ההסדר

בקשת הפטור שבפני עניינה בהארכת החלטת הפטור הקודמת שניתנה להסכם הקיים מיום 2 בספטמבר 2001 ולתוספת להסכם מיום 31 בדצמבר 2007 (להלן: "ההסדר"). עניינו של ההסדר בכללותו - הספקת שירותי מחשוב ותפעול, במסגרתו מתחייב בנק לאומי לספק לבנק אגוד שירותי מחשוב שוטפים, ולבצע עבורו פרויקטים מיוחדים.

כאמור בהחלטת הפטור הקודמת, ההסדר מבטיח כי כל הנתונים המתייחסים לבנק אגוד, לרבות אלו שיופקו על-ידי בנק לאומי במסגרת ההסדר, יהיו ויוותרו בבעלותו הבלעדית של בנק אגוד ותחול לגביהם חובת סודיות. בנוסף, קובע ההסדר כי תחול הפרדה מלאה בין נתוני בנק אגוד לנתוני בנק לאומי. הגישה לנתוני בנק אגוד תותר רק לגורמי התפעול של בנק לאומי, שגישתם לנתונים מתחייבת ממתן השירות, ותמנע גישה מגורמים אחרים בבנק לאומי.

עוד נקבע בהסדר כי מערכות חדשות שיפותחו, אשר נותנות שירות ללקוחות בנק לאומי, ואשר יעניקו יתרון תחרותי לבנק לאומי, יועברו לשימוש בנק אגוד רק לאחר יישום מערכת לתכלית דומה על-ידי בנק נוסף בישראל, או 12 חודשים לאחר תחילת יישום המערכת בבנק לאומי, לפי המוקדם. לגבי יתר המערכות, אלו יועברו לשימוש בנק אגוד לאחר יישום אצל מחצית מלקוחות בנק לאומי, או 12 חודשים לאחר יישום המערכת בבנק לאומי, לפי המוקדם. מגבלת "צינון" זו אינה חלה על שיפורים במערכות קיימות.

הוראות מקבילות יחולו, בהתאמה, על מערכות שיפותחו על ידי בנק לאומי עבור בנק אגוד, לעניין מועד הכנסתן לשימוש בבנק לאומי. כמו כן, יצוין כי ההסדר אינו מונע מבנק אגוד לפתח ולתחזק מערכות עצמאיות ואף לצמצם את היקף השירותים הנרכשים מבנק לאומי.

ד. השפעת ההסדר על התחרות

כפי שתואר בהחלטות הפטור הקודמות, חשש אחד שמקים ההסדר הוא מפני מעבר מידע בין מתחרים (ובמיוחד, מעבר מידע מסחרי של בנק אגוד לבנק לאומי), העלול להגביל את התחרות בין הצדדים להסדר. בפרט, במקרים מסוימים, נחשף בנק לאומי במסגרת הטמעת המערכות של בנק אגוד, לתוכניות עתידיות של בנק אגוד, ובכך גדלה הודאות שלו לגבי פעולות שיבצע בנק אגוד בעתיד. במצב תחרותי, כל מנהל עסקים אמור לעצב באופן עצמאי את המדיניות העסקית שברצונו לאמץ בשוק, ולהתחרות דרך מדיניות זו על ליבו של הצרכן. העברת מידע בין מתחרים עלולה לפגוע בתחרות זו: בכוחו של המידע שמועבר לצמצם את חוסר הודאות באשר לצעדיהם של המתחרים. בכך, מהודקות הזיקות בין השחקנים בשוק וגוברת היכולת לרכוש ולשמר שיווי משקל על-תחרותי.

יחד עם זאת, לאחר שבחנתי את ההסדר השתכנעתי כי מנגנון הפרדת מערכות המידע והגבלת הגישה אל המידע, אשר קיים בהסדר, אכן מסייע לצמצם חשש זה. כך, מצדו של בנק לאומי, המידע של בנק אגוד יהא נגיש רק לאנשי המקצוע לצורך ביצוע עבודתם; ומן הצד השני, לבנק אגוד לא תהא כל גישה לנתוני בנק לאומי. האינטראקציה בין הבנקים, תתבצע רובה ככולה במישור הטכני-תפעולי. כמו כן ובהתייחס לחשש זה, החלטתי להתנות את מתן הפטור בתנאים אשר קיומם יבטיח כי לא יועבר מידע שאיננו נחוץ במסגרת ההסדר וכי לא יועבר מידע למי שאינו בעל תפקיד הכרחי, לצורך תפעולם השוטף של שירותי המחשוב.

חשש נוסף שמקימה התקשרות מעין זו ואשר הוצג בהחלטות הפטור הקודמות הוא יצירה של תלות של בנק אגוד בבנק לאומי, וכפועל יוצא מכך, פגיעה בתמריץ שלו להתחרות בבנק לאומי, ממנו הוא רוכש תשומה משמעותית.

בהתייחס לחשש זה, בחנה הרשות האם קיימת כיום חלופה אפשרית וסבירה לשירותי המחשוב והתפעול שבנק אגוד מקבל מבנק לאומי, אשר מקימה חשש תחרותי נמוך מזה שמקימה

האלטרנטיבה הקיימת. הבחינה שערכה הרשות העלתה כי הקמת מערכות מחשוב בנקאיות בסדר גודל דומה למערכת של בנק אגוד על ידי גורמים חוץ בנקאיים לא נעשתה עדיין בישראל. פיתוח מערכת כזו כרוך בעלויות גבוהות לבנק, ובסיכונים הנובעים מאי הוודאות בהצלחת הפרויקט. עלויות וסיכונים דומים ואף רבים יותר מתקיימים גם ברכישת מערכת בחו"ל, כשאליהם יש לצרף את המורכבות שבהתאמת המערכת לסביבה הרגולטורית בישראל. בנסיבות אלו, רכישת השירותים מבנק לאומי (שהיא למעשה המשך של ההתקשרות מן העבר) חוסכת לבנק אגוד עלויות ומעניקה לו וודאות.

סיכומם של דברים, בדיקת הרשות העלתה כי לעת הזו, לא עומדת בפני בנק אגוד חלופה אחרת, אשר פגיעתה בתחרות פחותה מאשר קבלת שירותי המחשוב והתפעול מבנק לאומי. כמו כן, העלתה בדיקת הרשות, כי גם אם תתקיים חלופה מעין זו, תהליך המעבר של בנק אגוד אליה צפוי להימשך זמן רב, מעבר לתקופה לגביה מתבקש אישורי.

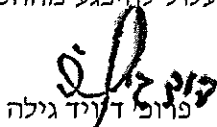
בנסיבות אלו, החלטתי שאף חשש זה, מפני יצירת תלות של בנק אגוד בבנק לאומי, אינו מונע מתן פטור להסדר, לתקופה הקצרה שנותרה עד לסיומו. במהלך תקופה זו, כך ציינו הצדדים בבקשת הפטור, מתכוון בנק אגוד לבחון את האפשרויות העומדות בפניו לרכישת שירותי תפעול ומחשוב בעתיד. מאחר שהמשך שיתוף פעולה זה בין בנק אגוד לבין בנק לאומי, אינו מהווה, ככל הנראה, הפתרון המיטבי לטווח הארוך, בכוונתי להמשיך ולבחון את הנושא גם במהלך שנת 2016, לאחר הבחינה הפנימית שיבצע בנק אגוד.

באשר לכבילות הנוגעות ל"צינון" השימוש במערכות חדשות שיפותחו, הרי שגם בהתייחס אליהן הגעתי לכלל מסקנה כי הן נחוצות לשם מימוש עיקרו של ההסדר, וכי אין בהן כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק. הכבילות משמרות את האינטרס של כל בנק לפתח מערכות לקידום עסקיו ולטובת לקוחותיו, בהגבילן את נגישותו של הצד האחר להסכם למערכות החדשות, לפרק זמן סביר, עד שנה מיום הטמעת המערכת. מהמידע שנמסר לי על ידי הצדדים עולה כי בנק אגוד אכן פיתח באופן עצמאי מערכות ייחודיות לצורך פעילותו השוטפת של הבנק ולצורך פעילות בתחומים מיוחדים.

ה. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש עד ליום 31.12.2016, בכפוף לתנאים שיפורטו להלן.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' ד"ר גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ג בשבט התשע"ה

12 בפברואר, 2015

ואלו התנאים למתן הפטור:

הגדרות:

- בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:
- "אדם קשור"** – אדם השולט בתאגיד, תאגיד הנשלט על-ידו וכל תאגיד הנשלט בידי מי מהם;
- "בנק אגוד"** – בנק אגוד לישראל בע"מ וכל אדם קשור אליו;
- "בנק לאומי"** – בנק לאומי לישראל בע"מ וכל אדם קשור אליו;
- "ההסכם"** – הסכם מיום 2 בספטמבר 2001 למתן שירותי תפעול ומחשוב בין בנק לאומי לבין בנק אגוד והתוספת להסכם מיום 31 בדצמבר 2007;
- "הצדדים"** – בנק לאומי ובנק אגוד;
- "מגעים"** – לרבות באמצעות מפגשים, התכתבויות, שיחות וכל דרך תקשורת אחרת;
- "שירותי המחשוב"** – שירותים שמעניק בנק לאומי לבנק אגוד במסגרת ההסכם;
- "שליטה"** – כהגדרתה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו – 2006.

התנאים:

1. בנק לאומי ובנק אגוד לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, כל מידע שהעברתו עשויה לגרוע מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין בנק לאומי לבין בנק אגוד מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הצדדים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידם; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שהם מעניקים; בסיסי נתונים שבידיהם; מידע על לקוחותיהם; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות שלהם; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד. כל זאת, למעט -
 - 1.1 מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים;
 - 1.2 מידע הנדרש באופן ישיר לצורך מתן שירותי המחשוב או הנובע מהם.
2. המגעים בין נציגי בנק אגוד לנציגי בנק לאומי במסגרת שירותי המחשוב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל ביניהם; בכלל זה, מגעים בין בנק אגוד לבנק לאומי במסגרת מתן שירותי המחשוב ייערכו אך ורק בין בעלי התפקידים הנדרשים לצורך מתן שירותי המחשוב. בעלי תפקידים אלו לא יעבירו מידע שקיבלו במסגרת ההסדר למי שאינו בעל תפקיד נדרש לצורך מתן שירותי המחשוב.
3. מנכ"ל ומנהל מערכות מידע ראשי בבנק לאומי לישראל בע"מ, מנכ"ל ומנהל מערכות מידע ראשי בבנק אגוד לישראל בע"מ, וכן כל מי שכפוף באופן ישיר למנהל מערכות המידע באחד מבנקים אלו ועוסק במתן שירותי המחשוב, יחתמו על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כמו כן, אדם שמונה לתפקידים שצוינו לעיל יחתום, טרם ביצוע תפקידו, על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'.

כתבי ההתחייבות יועברו לרשות ההגבלים העסקיים בתוך 30 יום לאחר חתימתם. מנכ"ל בנק אגוד ומנכ"ל בנק לאומי, או מי שהם הסמיכו בכתב לכך, יעבירו לידי רשות ההגבלים העסקיים רשימה של בעלי התפקידים הנדרשים בבנק אגוד ובבנק לאומי (לפי העניין), כאמור בסעיף 2 לעיל.

נספח א'

אני החתום/ה מטה, נושא/ת ת.ז. שמספרה המשמש/ת כ....., מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן:

קראתי במלואם את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור אישור הסדר כובל בין בנק לאומי לישראל בע"מ לבין בנק אגוד לישראל בע"מ (תיק פטור 9849).

אני מודעת/לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.

ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

חתימה

שם מלא

תאריך

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיע/ה בפני מר/גב' בעל/ת ת.ז. ואחרי שהזהרתיו/ה כי עליו/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד

מ.ר.